

Nr 317.

Av herr **Hallén**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 326, med förslag till kungörelse med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 326 med förslag till kungörelse med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst föreslås, att till befattningshavare, som icke är familjeförsörjare, skall utgå dyrtidstillägg, därest befattningshavaren vid början av det kvartal, som omfattar den månad dyrtidstillägget avser uppnått 25 års ålder, med nio tiondelar och eljest med fyra femtedelar av det belopp, som för motsvarande avlöning tillkommer befattningshavare med en familjemedlem.

I det propositionen bifogade statsrådsprotokollet anföres såsom motivering till de ändrade grunderna för dyrtidstilläggen den bekymmersamma statsfinansiella situationen, som nödvändiggör, att statsutgifterna i möjligaste mån nedbringas. Departementschefen framhåller emellertid, att det är ytterst angeläget, att reduktionerna anbringas å sådana punkter, där de utan alltför stor uppoffring kunna bäras. Det är därför departementschefen ansett, att reduktionen närmast borde ske på icke-familjeförsörjarna.

Det resonemanget, att icke-familjeförsörjarna skulle vara de, som lättast kunde bära reduktionen, förutsätter givetvis, att familjeförsörjare och icke-familjeförsörjare förut varit lika ställda, så att icke-familjeförsörjare uppburit en avlöning, som varit avpassad för familjeförsörjare. Detta är emellertid icke fallet, vad de kvinnliga befattningshavarna beträffar. De kvinnliga kårsammanslutningarnas centralråd, som representerar bland annat ett flertal sammanslutningar av statsanställda och kommunalt anställda kvinnor, ha i underdånig framställning härom anfört bland annat följande:

»En ändring av grunderna för dyrtidstilläggens beräkning i sådan riktning, att dyrtidstilläggen skulle komma att utgå med lägre

Bihang till riksdagens protokoll 1921. 4 saml. 123 häft. (Nr 317.)

procent för sådana tjänstemän, som icke äro familjeförsörjare, skulle komma att alldeles särskilt hårdt drabba de kvinnliga statstjänarna och sådana kvinnor, som, ehuru icke statsanställda, åtnjuta dyrtidstillägg av statsmedel. Under det att nämligen de manliga icke-familjeförsörjarna åtnjuta en avlöning, som är lika med familjeförsörjarnas i samma befattning, ha de kvinnliga statstjänarnas avlöning redan vid fastställandet av lönen avmätts med hänsyn till att flertalet av dem icke äro familjeförsörjare.

Centralrådet tillåter sig att i sådant avseende erinra om den löne-reglering, som vid 1918 års riksdag ägde rum för lärarpersonalerna vid de allmänna läroverken, högre lärarinneseminariet, folkskoleseminarierna, folk- och småskolorna, de högre folkskolorna och de kommunala mellanskolorna. Denna löne-reglering hade föregåtts av utredning av lärarelönenämnden och 1902 års löne-regleringskommitté. Lärarelönenämnden hade i fråga om de statsanställda lärarna föreslagit, att den kvinnliga tjänstemannens avlöning skulle i förhållande till den manliga lärarens beräknas så, att ett avdrag gjordes för den manliga lärarens avlöning, som kunde anses motsvara familjeförsörjningsbehovet. Löne-regleringskommittén ställde sig på denna ståndpunkt även beträffande de kommunalt anställda lärarna. I Eders Kungl. Maj:ts proposition följdes denna princip, och riksdagen beslöt i enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag. — — —

Den uppfattningen, att kvinnliga befattningshavares löner böra vara lägre än motsvarande manliga befattningshavares på den grund, att kvinnorna i allmänhet icke äro familjeförsörjare, har, om också icke fastslagen i princip på samma tydliga sätt som i fråga om lärarkårerna, för övriga kvinnliga befattningshavare kommit till ett för kvinnorna lika kännbart uttryck i deras väsentligt lägre löner. Även i fråga om sådana kvinnliga befattningshavare, vilkas löner icke satts i relation till manliga befattningshavares, t. ex. småskollärarinnorna, har tydligen vid lönerns fastställande dessa beräknats för icke-familjeförsörjare.

Då sålunda redan vid fastställandet av lönen hänsyn tagits till den omständigheten, att de kvinnliga befattningshavarna i stort sett kunna betraktas som icke-familjeförsörjare, kan det enligt centralrådets mening icke anses vara med billighet och rättvisa förenligt, att en reduktion av det dyrtidstillägg, som utgår på denna för icke-familjeförsörjare beräknade lön, nu skulle ske med förnyat åberopande av en omständighet, som redan inverkat på själva lönebeloppet.»

Även trafik-tjänstemännens riksförbund ha i skrivelse den 26 febr. 1921 gjort det uttalandet, att mot en beskärning av dyrtidstilläggen

för tjänstemän, som icke hava försörjningsplikt, särskilt kan invändas, att det i främsta rummet kommer att gå ut över de svagast avlönade, nämligen kviunorna. »Häremot», yttrar förbundet, »kan så mycket starkare invändning göras, som de kvinnliga befattningshavarnas fasta avlöningar bestämts just efter behovsprincipen. En beskärning även av dyrtidstillägget för dem enligt denna princip måste därför anses dubbelt orättmätig.»

Om man dessutom tar i betraktande den omständigheten, att underhållsplikt mot anhöriga, sådan den faktiskt framträder och socialt gäller, ingalunda stannar vid försörjningsskyldighet mot barn utan ofta vilar även på kvinnor, som icke hava barn, så torde med rätta kunna göras gällande, att den i propositionen föreslagna beskärningen av dyrtidstilläggen för s. k. icke-familjeförsörjare skulle komma att lägga bördorna alldeles särskilt tungt på de kvinnliga befattningshavarna.

På grund av det anförda får jag föreslå,

att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 326 med förslag till kungörelse med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst besluta, att § 3 i förslaget må ändras därhän, att kvinnlig befattningshavare, som icke är familjeförsörjare, må likställas med manlig befattningshavare med en familjemedlem.

Stockholm den 13 april 1921.

Harald Hallén.